

บทที่ 4**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืนของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ด้านบุคคล รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
กลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ
เกษตรยั่งยืน

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการตัดสินใจ
เข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในโครงการเกษตรยั่งยืน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของเกษตรกร

**ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ด้านบุคคล รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
กลุ่มตัวอย่าง**

1.1 เพศของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 70.9 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 29.1 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเป็นเพศชายเช่นกัน ร้อยละ 69.6 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 31.4 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เพศของเกษตรกร

เพศ	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	61	70.9	59	68.6
หญิง	25	29.1	27	31.4
รวม	86	100.0	86	100.0

1.2 อายุของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 41.8 ปี อายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 76 ปี ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 39.5 รองลงมามีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 37.2 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 43.8 ปี อายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 62 ปี ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 44.2 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 33.7 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกร

อายุ	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 ปี	7	8.1	4	4.7
31-40 ปี	34	39.5	29	33.7
41-50 ปี	32	37.2	38	44.2
51 ปีขึ้นไป	13	15.1	15	17.4
รวม	86	100.0	86	100.0
\bar{X}		41.8		43.8
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.845		0.800

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอายุต่ำสุด 23 ปี อายุสูงสุด 76 ปี

เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการอายุต่ำสุด 23 ปี อายุสูงสุด 62 ปี

1.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนมากมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 64.0 รองลงมามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ร้อยละ 16.3 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 62.8 รองลงมามีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 31.4 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จบชั้นประถมปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	6	7.0	54	62.8
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	55	64.0	27	31.4
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	14	16.3	3	3.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	12.8	2	2.3
รวม	86	100.0	86	100.0

1.4 สถานภาพในครัวเรือนของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 68.6 รองลงมามีสถานภาพเป็นภรรยา ร้อยละ 24.4 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 64.0 รองลงมามีสถานภาพเป็นภรรยา ร้อยละ 29.1 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานภาพในครัวเรือนของเกษตรกร

สถานภาพ	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าครัวเรือน	59	68.6	55	64.0
ภรรยา	21	24.4	25	29.1
สมาชิกของครัวเรือน	6	7.0	6	7.0
รวม	86	100.0	86	100.0

1.5 ภาวะการว่างงานก่อนเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ภาวะการว่างงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเป็นการว่างงานตามฤดูกาล ร้อยละ 68.6 รองลงมาเป็นการว่างงานเนื่องจากการถูกเลิกจ้าง ร้อยละ 31.4 ส่วนภาวะการว่างงานของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเป็นการว่างงานตามฤดูกาลเช่นกัน ร้อยละ 89.5 รองลงมาเป็นการว่างงานเนื่องจากการถูกเลิกจ้าง ร้อยละ 10.5 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ภาวะการว่างงานก่อนเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

ภาวะการว่างงาน	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ว่างงานตามฤดูกาล	59	68.6	77	89.5
ว่างงานเนื่องจากการถูกเลิกจ้าง	27	31.4	9	10.5
รวม	86	100.0	86	100.0

1.6 รายได้ของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีรายได้จากภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 500 - 1,500 บาท ร้อยละ 53.5 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 1,501 - 2,500 บาท ร้อยละ 31.4 และรายได้นอกภาคการเกษตรมีรายได้อยู่ระหว่าง 500 - 1,500 บาท กับ 1,501 - 2,500 บาท ร้อยละ 43.0 เท่ากัน ส่วนรายได้รวมทั้งหมดส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 27.9 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 4,501 - 5,000 บาท ร้อยละ 19.8 รายได้เฉลี่ย 3,982.56 บาท รายได้ต่ำสุด 3,000 บาท และรายได้สูงสุด 5,500 บาท

เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีรายได้จากภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 500 - 1,500 บาท ร้อยละ 50.0 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 1,501 - 2,500 บาท ร้อยละ 46.5 และรายได้นอกภาคการเกษตรมีรายได้อยู่ระหว่าง 1,501 - 2,500 บาท ร้อยละ 73.3 รองลงมามีรายได้จากนอกภาคเกษตรอยู่ระหว่าง 500 - 1,500 บาท ร้อยละ 20.9 ส่วนรายได้รวมทั้งหมดส่วนมากมีรายได้ระหว่าง 3,501 - 4,000 บาท ร้อยละ 26.7 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 3,001 - 3,500 บาท ร้อยละ 23.3 รายได้เฉลี่ย 4,017.44 บาท รายได้ต่ำสุด 3,000 บาท และรายได้สูงสุด 6,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รายได้ต่อเดือนของเกษตรกร

รายได้	เกษตรกรที่เข้าร่วม (N=86)		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม (N=86)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากภาคการเกษตร				
ระหว่าง 500 - 1,500 บาท	46	53.5	43	50.0
ระหว่าง 1,501 - 2,500 บาท	27	31.4	40	46.5
ตั้งแต่ 2,501 บาท ขึ้นไป	13	15.1	3	3.5
รายได้นอกภาคเกษตร				
ระหว่าง 500 - 1,500 บาท	37	43.0	18	20.9
ระหว่าง 1,501 - 2,500 บาท	37	43.0	63	73.3
ตั้งแต่ 2,501 บาท ขึ้นไป	12	14.0	5	5.8
รายได้รวมทั้งหมด				
ต่ำกว่า 3,000 บาท	24	27.9	12	14.0
3,001-3,500 บาท	11	12.8	20	23.3
3,501-4,000 บาท	16	18.6	23	26.7
4,001-4,500 บาท	16	18.6	17	19.8
4,501-5,000 บาท	17	19.8	13	15.1
สูงกว่า 5,001 บาท	2	2.3	1	1.2
\bar{X}	3982.56		4017.44	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.568		1.310	

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รายได้ต่ำสุด 3,000 บาท/เดือน รายได้สูงสุด 5,500 บาท/เดือน
 เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ รายได้ต่ำสุด 3,000 บาท /เดือน รายได้สูงสุด 6,000 บาท/เดือน

1.7 พื้นที่ถือครองของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 58.1 รองลงมามีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยระหว่าง 1 – 5 ไร่ ร้อยละ 40.7 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 67.4 และรองลงมามีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยระหว่าง 1 – 5 ไร่ ร้อยละ 30.2 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 พื้นที่ถือครองของเกษตรกร

พื้นที่ถือครอง	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ไร่	50	58.1	58	67.4
ระหว่าง 1-5 ไร่	35	40.7	26	30.2
ตั้งแต่ 5 ไร่ ขึ้นไป	1	1.2	2	2.3
รวม	86	100.0	86	100.0

1.8 แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนมากมีแรงงานในครอบครัว 2 คน ร้อยละ 80.0 รองลงมามีแรงงานในครอบครัว 3 คน ร้อยละ 16.3 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีแรงงานในครอบครัว 2 คน ร้อยละ 65.1 และรองลงมามีแรงงานในครอบครัว 3 คน ร้อยละ 29.1 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

แรงงานในครัวเรือน	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	1	1.2	2	2.3
2 คน	69	80.0	56	65.1
3 คน	14	16.3	25	29.1
4 คน	2	2.3	3	3.5
รวม	86	100.0	86	100.0
\bar{X}		2.19		2.33
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.481		0.586

1.9 ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 43.0 รองลงมาไม่มีตำแหน่งทางสังคมโดยเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 37.3 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 52.3 และรองลงมาไม่มีตำแหน่งทางสังคมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 29.1 ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร

ตำแหน่ง	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	32	37.3	25	29.1
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	13	15.1	11	12.8
ผู้นำท้องถิ่น	2	2.3	2	2.3
สมาชิกลูกค้ารทส.	2	2.3	3	3.5
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	37	43.0	45	52.3
รวม	86	100.0	86	100.0

1.10 การรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีการรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำท้องถิ่น 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 95.3 รองลงมาจากการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 81.4 และจากโทรทัศน์ 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 65.1 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีการรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรจากผู้นำท้องถิ่น 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 79.1 รองลงมาจากการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 53.5 และจากโทรทัศน์ 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 41.9 ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ของเกษตรกร

การรับ ข่าวสาร	เกษตรกรที่เข้าร่วม (N=86)				เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม (N=86)			
	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	4 ครั้ง	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	5 ครั้ง
การพูดคุยกับ เพื่อนบ้าน	70(81.4)	10(11.6)	1(1.2)	1(1.2)	46(53.5)	14(16.3)	3(3.5)	-
วิทยุ	28(32.6)	-	-	-	26(30.2)	2(2.3)	1(1.2)	-
โทรทัศน์	56(65.1)	25(29.1)	-	-	36(41.9)	24(27.9)	1(1.2)	2(2.3)
หนังสือพิมพ์	1(1.2)	-	-	-	-	-	-	-
ผู้นำท้องถิ่น	82(95.3)	3(3.5)	-	-	68(79.1)	9(10.5)	1(1.2)	-

หมายเหตุ เกษตรกรมีการรับข่าวสารจากสื่อต่างๆมากกว่า 1 อย่าง

1.11 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเคยมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 57.0 และไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 43.0 โดยติดต่อกับเกษตรตำบล 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 32.6 รองลงมามีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 18.6 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีการติดต่อกับเกษตรตำบล 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 74.4 และรองลงมามีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 15.1 ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	เกษตรกรที่เข้าร่วม (N=86)			เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม (N=86)		
	เคย	ไม่เคย		เคย	ไม่เคย	
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่	49 (57.0)	37 (43.0)		70 (81.3)	16 (18.7)	
ความถี่ในการติดต่อเจ้าหน้าที่	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง
เกษตรตำบล	28 (32.6)	4 (4.7)	-	64 (74.4)	5 (5.8)	1 (1.2)
ปศุสัตว์	16 (18.6)	-	-	13 (15.1)	-	-

หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.12 การตระหนักรับรู้เกี่ยวกับโครงการเกษตรยั่งยืนชีพของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการเกษตรยั่งยืนชีพเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากพอเข้าใจบ้าง ร้อยละ 96.5 รองลงมาเข้าใจเป็นอย่างดี ร้อยละ 2.3 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการพอเข้าใจบ้าง ร้อยละ 84.9 และรองลงมาให้ความสนใจเป็นอย่างดี ร้อยละ 15.1 ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การตระหนักรับรู้เกี่ยวกับโครงการเกษตรยั่งยืนชีพของเกษตรกร

ความรู้ความเข้าใจ	เกษตรกรที่เข้าร่วม		เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอเข้าใจบ้าง	83	96.5	73	84.9
เข้าใจเป็นอย่างดี	3	3.5	13	15.1
รวม	86	100.0	86	100.0

1.13 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืนชีพของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่วนมากมีเหตุเนื่องจากไม่ต้องการมีหนี้สิน ร้อยละ 93.0 รองลงมาคือเหตุผลว่าไม่แน่ใจว่าจะมีรายได้เพิ่ม ร้อยละ 65.1 และจากเนื่องจากได้รับการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการไม่เพียงพอ ร้อยละ 20.9 ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืนชีพของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ

เหตุผลที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ	เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ (N=86)	
	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบรายละเอียดของโครงการ	3	3.5
ไม่อยากเป็นหนี้	80	93.0
ไม่แน่ใจว่าจะมีรายได้เพิ่ม	56	65.1
ได้รับการชี้แจงรายละเอียดไม่เพียงพอ	18	20.9

หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.14 เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า เหตุผลของเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่วนมากเนื่องจากได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ร้อยละ 93.0 รองลงมาเนื่องจากเพื่อนบ้านชักชวน ร้อยละ 75.6 และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมในโครงการที่ช่วยก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 18.6 ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (N=86)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้านชักชวน	65	75.6
ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	80	93.0
กิจกรรมในโครงการก่อให้เกิดรายได้	16	18.6
ว่างงาน	2	2.3

หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.15 กิจกรรมที่เลือกในโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากเลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีก อย่างเดียว ร้อยละ 47.7 รองลงมาเลือกกิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก ร้อยละ 22.1 และเลือกกิจกรรมการปลูกผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงปลา ร้อยละ 11.6 ส่วนเหตุผลที่เลือกกิจกรรมนั้นเพราะเป็นกิจกรรมที่เลือกแล้วก่อให้เกิดกำไรมากที่สุด ร้อยละ 46.5 รองลงมาเลือกกิจกรรมตามเพื่อนบ้าน ร้อยละ 26.7 และไม่ทราบว่าจะเลือกกิจกรรมอย่างใดดีกว่ากัน ร้อยละ 24.4 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 กิจกรรมที่พิจารณาจะเลือกในโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

กิจกรรม	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (N=86)	
	จำนวน	ร้อยละ
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงปลา	10	11.6
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก	19	22.1
การปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียว	7	8.1
การเลี้ยงปลาอย่างเดียว	9	10.5
การเลี้ยงสัตว์ปีกอย่างเดียว	41	47.7
เหตุผลที่เลือกกิจกรรม		
ไม่ทราบจะเลือกอะไร	21	24.4
เจ้าหน้าที่เลือกให้	2	2.3
เป็นทางเลือกที่ให้กำไรสูงสุด	40	46.5
เลือกตามเพื่อนบ้าน	23	26.7
รวม	86	100.0

หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

2.1 ชั้นวิเคราะห์ปัญหา

จากการศึกษากระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรเกี่ยวกับชั้นวิเคราะห์ปัญหาสามารถสรุปปัญหาแต่ละด้านได้ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต จากการศึกษาเกษตรกรให้การพิจารณาสภาพปัญหาในเรื่องปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรมีไม่เพียงพอในระยะเวลาที่ต้องการมากที่สุด ร้อยละ 87.2 รองลงมาเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรได้น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ร้อยละ 82.6 และ ร้อยละ 81.4 ให้การพิจารณาในเรื่องผลผลิตทางการเกษตรที่เก็บเกี่ยวได้มีขนาดเล็กไม่ได้มาตรฐาน

ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต จากการศึกษาเกษตรกรให้การพิจารณาสภาพปัญหาในเรื่องปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่ต้องการมีราคาแพงเกินไปมากที่สุด ร้อยละ 94.2 ส่วนสภาพปัญหาที่เกษตรกรไม่ได้ให้การพิจารณามากที่สุดเรื่องปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่ต้องการไม่มีจำหน่ายในท้องถิ่น ร้อยละ 67.4

ปัญหาด้านเงินทุน จากการศึกษาเกษตรกรให้การพิจารณาสภาพปัญหาในเรื่องเงินทุนในการทำการเกษตรมีไม่เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 86.0 รองลงมาให้การพิจารณาเรื่องไม่มีหลักทรัพย์ที่จะนำไปค้ำประกันเงินกู้ ร้อยละ 74.4 และเรื่องแหล่งเงินทุนนอกระบบตั้งอัตราดอกเบี้ยสูง ร้อยละ 70.9 ส่วนเรื่องที่เกษตรกรไม่ได้พิจารณามากที่สุด คือสถาบันการเงินของรัฐกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้สั้นเกินไป ร้อยละ 90.7 และรองลงมาคือการขอรับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินมีกฎระเบียบยุ่งยาก ร้อยละ 62.8

ปัญหาด้านการตลาด จากการศึกษาเกษตรกรให้การพิจารณาสภาพปัญหาในเรื่องพ่อค้าในท้องถิ่นรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในราคาถูกมากที่สุด ร้อยละ 95.3 รองลงมาพิจารณาเรื่องราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน ร้อยละ 93.0 และเรื่องไม่มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นต้องไปขายในเมืองทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น ร้อยละ 88.4 ส่วนสภาพปัญหาที่เกษตรกรไม่ได้ให้การพิจารณามากที่สุดคือเรื่องพ่อค้าคนกลางมักเอาเปรียบเรื่องชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 88.4

ปัญหาด้านความรู้ทางวิชาการ จากการศึกษาเกษตรกรให้การพิจารณาสภาพปัญหาในเรื่องเกษตรกรไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาวิชาชีพเกษตร ร้อยละ 82.6 รองลงมาพิจารณาเรื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาแนะนำให้ความรู้ไม่ทั่วถึง ร้อยละ 80.2 ส่วนสภาพปัญหาที่เกษตรกรไม่ได้ให้การพิจารณามากที่สุดคือเรื่องท้องถิ่นของเกษตรกรอยู่ห่างไกลจากแหล่งความรู้ทางการ ร้อยละ 94.2 รองลงมาพิจารณาเรื่องเกษตรกรทำการเกษตรแบบดั้งเดิมตามบรรพบุรุษ ร้อยละ 81.4 และเรื่องเกษตรกรมีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ร้อยละ 69.8 ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การพิจารณาถึงปัญหาของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

สภาพปัญหา	การพิจารณาถึงปัญหา	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
ก. ปัญหาด้านการผลิต		
1. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรมีไม่เพียงพอในระยะ เวลาที่ต้องการ	75 (87.2)	11 (12.8)
2. การเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรได้น้อยกว่าปีที่ผ่านมา	71 (82.6)	15 (17.4)
3. ผลผลิตทางการเกษตรที่เก็บเกี่ยวได้มีขนาดเล็กไม่ได้ มาตรฐาน	70 (81.4)	16 (18.6)
4. แรงงานในการทำการเกษตร และเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการ เกษตรมีน้อยหรือต้องจ้างด้วยค่าจ้างที่สูง	55 (64.0)	31 (36.0)
5. เกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด	48 (55.8)	38 (44.2)
6. ที่ดินของเกษตรกรมีพื้นที่จำกัด	66 (76.7)	20 (23.3)

สภาพปัญหา	การพิจารณาถึงปัญหา	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
ข. ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต		
1. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่ต้องการไม่มีจำหน่ายในท้องถิ่น	28 (32.6)	58 (67.4)
2. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่ต้องการมีราคาแพงเกินไป	81 (94.2)	5 (5.8)
ค. ปัญหาด้านเงินทุน		
1. เงินทุนในการทำการเกษตรมีไม่เพียงพอ	74 (86.0)	12 (14.0)
2. ไม่มีหลักทรัพย์ที่จะนำไปค้ำประกันเงินกู้	64 (74.4)	22 (25.6)
3. แหล่งเงินทุนนอกระบบตั้งอัตราดอกเบี้ยสูง	61 (70.9)	25 (29.1)
4. การขอรับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินมีกฎระเบียบยุ่งยาก	32 (37.2)	54 (62.8)
5. สถาบันการเงินของรัฐกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้สั้นเกินไป	8 (9.3)	78 (90.7)
ง. ปัญหาด้านการตลาด		
1. พ่อค้าในท้องถิ่นรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในราคาถูก	82 (95.3)	4 (4.7)
2. ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน	80 (93.0)	6 (7.0)
3. ไม่มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นต้องไปขายในเมืองทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น	76 (88.4)	10 (11.6)

สภาพปัญหา	การพิจารณาถึงปัญหา	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
4. เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรที่จำหน่ายได้ด้วยตนเอง	74 (86.0)	12 (14.0)
5. พ่อค้าคนกลางมักเอาเปรียบเรื่องชั่งน้ำหนัก	10 (11.6)	76 (88.4)
จ. ปัญหาด้านความรู้ทางวิชาการ		
1. เกษตรกรมีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น	26 (30.2)	60 (69.8)
2. เกษตรกรทำการเกษตรแบบดั้งเดิมตามบรรพบุรุษ	16 (18.6)	70 (81.4)
3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาแนะนำให้ความรู้ไม่ทั่วถึง	69 (80.2)	17 (19.8)
4. เกษตรกรไม่มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตร	71 (82.6)	15 (17.4)
5. ท้องถิ่นของเกษตรกรอยู่ห่างไกลจากแหล่งความรู้ทางวิชาการ	5 (5.8)	81 (94.2)

2.2 ขั้นพิจารณาค้นหาทางเลือก

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลือกทำกิจกรรมมากกว่า 1 อย่าง โดยกิจกรรมที่เลือกปฏิบัติมากที่สุดคือ การเลี้ยงสัตว์ปีกอย่างเดียว ร้อยละ 64.0 รองลงมาเลือกทำกิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก ร้อยละ 58.1 และเลือกกิจกรรมการเลี้ยงปลาอย่างเดียว ร้อยละ 34.9 ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 กิจกรรมที่พิจารณาเลือกปฏิบัติในโครงการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงปลา	17	19.8
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก	50	58.1
การปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียว	14	16.3
การเลี้ยงปลาอย่างเดียว	30	34.9
การเลี้ยงสัตว์ปีกอย่างเดียว	55	64.0

หมายเหตุ เกษตรกรสามารถพิจารณาค้นหาทางเลือกที่จะปฏิบัติได้มากกว่า 1 อย่าง โดยเป็นการพิจารณาร่วมกันกับเจ้าหน้าที่

2.3 ขั้นประเมินผลทางเลือก

จากการศึกษากระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรเกี่ยวกับขั้นประเมินผลทางเลือกนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านคุณประโยชน์ที่สูงสุด จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของทางเลือกที่เกษตรกรให้การพิจารณามากที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องให้ผลผลิตสูงกว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ และรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นเป็นชนิดที่สำนักงานเกษตรอำเภอระบุว่าจะให้ปัจจัยในการผลิต ร้อยละ 100.0 เท่ากัน รองลงมาให้การพิจารณาเรื่องรูปแบบ กิจกรรม

ที่จะตัดสินใจเลือกนั้นจะให้ผลผลิตพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 97.7 และ ร้อยละ 95.3 ให้การพิจารณารูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องมีผลผลิตที่มีราคาต่อหน่วยสูงกว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ

ด้านความยุ่งยาก จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของทางเลือกที่เกษตรกรให้การพิจารณา มากที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที ร้อยละ 100.0 รองลงมาให้การพิจารณาเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง ร้อยละ 91.9 และรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องมีวิธีปฏิบัติที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน หลายขั้นตอน ร้อยละ 88.4 ส่วนคุณลักษณะของทางเลือกที่เกษตรกรไม่ได้ให้การพิจารณา มากที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถจัดหาปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้ง่าย ร้อยละ 51.2

ด้านการสังเกตได้ จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของทางเลือกที่เกษตรกรให้การพิจารณา มากที่สุด คือรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นได้มีเพื่อนบ้านข้างเคียงทำแล้ว ประสบความสำเร็จดี ร้อยละ 96.5 รองลงมาได้แก่รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นได้มีเกษตรกร ท้องถิ่นอื่นทำแล้วประสบความสำเร็จดี ร้อยละ 65.1

ด้านความสามารถในการทดลองได้ จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของทางเลือกที่ เกษตรกรให้การพิจารณา มากที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถปลูกหรือ เลี้ยงได้ด้วยตนเองก่อน ร้อยละ 98.8 รองลงมาได้แก่รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นมีการผลิต แจกฟรีให้นำไปทดลองปลูก หรือเลี้ยงก่อนได้ ร้อยละ 95.3

ด้านความสอดคล้องเหมาะสม จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของทางเลือกที่เกษตรกร ให้การพิจารณา มากที่สุด คือรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับ แหล่งน้ำที่มีอยู่ ร้อยละ 97.7 รองลงมาได้แก่รูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นมีความ สอดคล้องเหมาะสมกับแรงงานที่มีอยู่ในครอบครัว ร้อยละ 87.2 และรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือก นั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเงินทุนที่มีอยู่กับรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นมีความ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตร ร้อยละ 86.0 เท่ากัน ส่วนคุณลักษณะของทางเลือกที่ เกษตรกรไม่ได้ให้การพิจารณา มากที่สุด คือรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นมีความ สอดคล้องเหมาะสมกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อของคนในท้องถิ่น ร้อยละ 87.2 ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การประเมินผลทางเลือกของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน

คุณลักษณะของทางเลือก	การประเมินผลทางเลือก	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
ด้านคุณประโยชน์ที่สูงสุด		
1. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องให้ผลผลิตสูงกว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ	86 (100.0)	-
2. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องมีผลผลิตที่มีราคาต่อหน่วยสูงกว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ	82 (95.3)	4 (4.7)
3. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นเป็นชนิดที่สำนักงานเกษตรอำเภอระบุว่าจะให้ปัจจัยในการผลิต	86 (100.0)	-
4. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นจะให้ผลผลิตพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือนมากที่สุด	84 (97.7)	2 (2.3)
ด้านความยุ่งยาก		
1. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นต้องมีวิธีปฏิบัติที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนหลายขั้นตอน	76 (88.4)	10 (11.6)
2. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง	79 (91.9)	7 (8.1)
3. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที	86 (100.0)	-
4. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสินใจเลือกนั้นไม่มีกฎระเบียบที่ยุ่งยากจากทางราชการ	50 (58.1)	36 (41.9)

คุณลักษณะของทางเลือก	การประเมินผลทางเลือก	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
5. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นสามารถจัดหาปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้ง่าย	42 (48.8)	44 (51.2)
ด้านการสังเกตได้		
1. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นได้มีเพื่อนบ้านข้างเคียงทำแล้ว ประสบความสำเร็จดี	83 (96.5)	3 (3.5)
2. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นได้มีเกษตรกรท้องถิ่นอื่นทำแล้ว ประสบความสำเร็จดี	56 (65.1)	30 (34.9)
ด้านความสามารถในการทดลองได้		
1. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นสามารถปลูกหรือเลี้ยงได้ด้วยตนเองก่อน	85 (98.8)	1 (1.2)
2. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีปัจจัยการผลิตแจกฟรีให้นำไปทดลองปลูก หรือเลี้ยงก่อนได้	82 (95.3)	4 (4.7)
ด้านความสอดคล้องเหมาะสม		
1. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเงินทุนที่ท่านมีอยู่	74 (86.0)	12 (14.0)
2. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรของท่าน	74 (86.0)	12 (14.0)

คุณลักษณะของทางเลือก	การประเมินผลทางเลือก	
	พิจารณา	ไม่ได้พิจารณา
3. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับแรงงานที่มีอยู่ในครอบครัวของท่าน	75 (87.2)	11 (12.8)
4. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับแหล่งน้ำที่มีอยู่	84 (97.7)	2 (2.3)
5. ท่านได้พิจารณาหรือไม่ว่าพืชหรือสัตว์ในรูปแบบกิจกรรมที่จะตัดสนใจเลือกนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อของคนในท้องถิ่น	11 (12.8)	75 (87.2)

2.4 ขั้นตอนตัดสินใจนำทางเลือกไปปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนตัดสินใจนำทางเลือกไปปฏิบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลือกทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวโดยเลือกการเลี้ยงสัตว์ปีกอย่างเดียวเป็นส่วนมาก ร้อยละ 48.8 รองลงมาเลือกการปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก ร้อยละ 23.3 และการเลี้ยงปลาอย่างเดียว กกับการปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงปลา ร้อยละ 11.6 กับ 9.3 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 กิจกรรมที่เกษตรกรตัดสินใจนำไปปฏิบัติจริงโครงการเกษตรยั่งยืน

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับเลี้ยงปลา	8	9.3
การปลูกพืชผักสวนครัวร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ปีก	20	23.3
การปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียว	6	7.0
การเลี้ยงปลาอย่างเดียว	10	11.6
การเลี้ยงสัตว์ปีกอย่างเดียว	42	48.8

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในโครงการเกษตรยั่งยืน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในโครงการเกษตรยั่งยืนนั้น ได้แบ่งหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภาวะการว่างงาน รายได้รวม พื้นที่ถือครอง ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสารทางการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และความรู้ความเข้าใจในโครงการ กับตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยั่งยืน ได้ผลดังนี้

3.1 ปัจจัยทางด้านบุคคล

3.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.84 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ

3.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 16.15 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

3.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะการว่างงานกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 11.38 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

3.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รวมกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.39 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ถือครองกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.59 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ

3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางสังคมกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.49 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ

3.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 7.55 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ที่เปิด

จากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

3.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 12.03 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

3.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในโครงการกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยั่งยืน ค่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 6.89 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า χ^2 ที่เปิดจากตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เท่ากับ 6.63 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในโครงการเกษตรยั่งยืน

ปัจจัยทางด้านบุคคล	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	รวม	Chi-Square (χ^2)
อายุ				
อายุน้อยกว่าค่าเฉลี่ย	49(28.5)	43(25.0)	92(53.5)	0.84
อายุมากกว่าค่าเฉลี่ย	37(21.5)	43(25.0)	80(46.5)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
ระดับการศึกษา				
ต่ำกว่าหรือเท่ากับชั้น ป.6	61(35.5)	81(47.1)	142(82.6)	16.15**
สูงกว่าชั้น ป.6	25(14.5)	5(2.9)	30(17.4)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
ภาวะการว่างงาน				
ว่างงานตามฤดูกาล	59(34.3)	77(44.8)	136(79.1)	11.38**
ว่างงานจากการเลิกจ้างงาน	27(15.7)	9(5.2)	36(20.9)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	

** คือ ความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

N = 172 (จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 172 ราย)

หมายเหตุ $df = (r-1)(c-1) = 1$

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	รวม	Chi-Square (χ^2)
รายได้รวม				
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 4,000 บาท	51(29.7)	55(32.0)	106(61.6)	0.39
สูงกว่า 4,000 บาท	35(20.3)	31(18.0)	66(38.4)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
พื้นที่ถือครอง				
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่	50(29.1)	58(33.7)	108(62.8)	1.59
สูงกว่า 1 ไร่	36(20.9)	28(16.3)	64(37.2)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
ตำแหน่งทางสังคม				
มีตำแหน่งทางสังคม	49(28.5)	41(23.8)	90(52.3)	1.49
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	37(21.5)	45(26.2)	82(47.7)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
การรับรู้ข่าวสารทางการเกษตร				
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.21 ครั้ง	32(18.6)	50(29.1)	82(47.7)	7.55**
มากกว่า 1.21 ครั้ง	54(31.4)	36(20.9)	90(52.3)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร				
เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่	49(28.5)	70(40.7)	119(69.2)	12.03**
ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่	37(21.5)	16(9.3)	53(30.8)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	
การตระหนักรู้เกี่ยวกับโครงการ				
มีความรู้ความเข้าใจบ้าง	83(48.3)	73(42.4)	156(90.7)	6.89**
มีความรู้ความเข้าใจดี	3(1.7)	13(7.6)	16(9.3)	
รวม	86(50.0)	86(50.0)	172(100.0)	

** คือ ความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

N = 172 (จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 172 ราย) หมายเหตุ $df = (r-1)(c-1) = 1$

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการเกษตรยังชีพของเกษตรกร ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่างๆซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรยังชีพ

- ชั้นวิเคราะห์ปัญหา เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างชัดเจนและมีส่วนน้อยที่วิเคราะห์ปัญหาไม่ได้ โดยไม่รู้ว่าจะอะไรคือปัญหาที่แท้จริง เพราะสิ่งที่เป็นปัญหานั้นมันเกิดขึ้นมานานมากแล้วจนลืมนว่าเป็นปัญหา เนื่องจากต้องทำงานแก้ไขปัญหานั้นอยู่ตลอด เช่น เรื่องของแหล่งน้ำ เงินทุน ราคาผลผลิตที่ตกต่ำในแต่ละปี เป็นต้น

- ชั้นพิจารณาค้นหาทางเลือก เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีปัญหา และอุปสรรคในชั้นพิจารณาค้นหาทางเลือก คือไม่รู้ว่าจะพิจารณาค้นหาทางเลือกกิจกรรมในโครงการเกษตรยังชีพอะไรดี และกิจกรรมไหนเหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองบ้าง และกิจกรรมนั้นก็ยังสามารถพิจารณาได้น้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ทางราชการให้มามีน้อย ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมมีความคิดที่อยากจะทำการเกษตรในรูปแบบอื่นมากกว่านี้

- ชั้นประเมินผลทางเลือก เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในชั้นประเมินผลทางเลือกคือทางเลือกหรือกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐเสนอมานั้นในแต่ละกิจกรรมมีข้อมูลมาให้น้อยมากจนไม่สามารถที่จะประเมินได้ว่าควรจะพิจารณาค้นหาเลือกรูปแบบกิจกรรมไหนดี

- ชั้นตัดสินใจนำทางเลือกไปปฏิบัติ เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคคือพืชและสัตว์ที่เกษตรกรตัดสินใจเลือกไปปฏิบัติแล้วนั้น เกษตรกรได้รับจากหน่วยงานราชการซ้ำทำให้พืชและสัตว์บางชนิดที่จะปลูกหรือเลี้ยงไม่ตรงกับฤดูกาลทำให้เกิดการตายเป็นจำนวนมาก เช่น เป็ดและปลา เป็นต้น

สรุปปัญหาและอุปสรรคที่เป็นเหตุให้ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยังชีพได้ดังนี้

- เกษตรกรเกิดความกลัวที่จะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อย และเงินทุนไม่มีอยู่แล้ว ไม่กล้าที่จะลงทุน กลัวทำแล้วขาดทุน
- เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินน้อย บางคนต้องเช่าที่เพื่อทำกิน จึงไม่มีพื้นที่ว่างพอที่จะร่วมทำ กิจกรรมในโครงการและพื้นที่บางแหล่งสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่ดีพอที่จะทำการเพาะปลูกให้ดีได้
- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ แรงงานในครอบครัวมีน้อยกลัวว่าจะไม่มีใครช่วยทำงาน

- เกษตรกรมองถึงปัญหาเรื่องแหล่งน้ำเป็นสำคัญเพราะส่วนใหญ่ขาดแหล่งน้ำในการทำ การเกษตร
 - เกษตรกรส่วนใหญ่มีงานหลักที่ต้องทำอยู่แล้ว เช่นต้องรับจ้างทั่วไปจึงไม่มีเวลาที่จะ เข้าร่วมทำกิจกรรมใน โครงการและไม่ต้องการเพิ่มภาระให้กับตนเอง และครอบครัว
- ข้อเสนอแนะ**

จากการศึกษาวิจัยเรื่องของกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการ เกษตรยังชีพสามารถแยกประเด็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรยังชีพ

1. การดำเนินโครงการควรที่จะทำโดยศึกษาปัญหาความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริงมิใช่เป็นการทำตามนโยบายแต่เพียงอย่างเดียว
2. ควรให้มีการแจกจ่ายปัจจัยการผลิตให้รวดเร็วกว่านี้เพื่อให้ตรงกับฤดูกาลที่เหมาะสม ในการเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์
3. ควรจัดปัจจัยการผลิตที่มีขนาด และคุณภาพที่ดีเพื่อการผลิตที่ประสบผลสำเร็จ
4. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเนื้อหาวิชาการทางการเกษตรให้มากขึ้น
5. ควรให้มีเจ้าหน้าที่คอยติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร ในช่วงดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรยังชีพ

1. ให้มีการชี้แจง แนะนำให้ทราบรูปแบบ เนื้อหา ข้อดี ข้อเสีย ของโครงการเกษตร ยังชีพให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากกว่านี้
2. ควรอธิบายวิธีการเข้าร่วมในโครงการเกษตรยังชีพว่า ต้องการคนกลุ่มไหนเข้าร่วม ชี้แจงเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
3. อยากให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้มากเพื่อเกษตรกรจะได้มีความเข้าใจมากกว่านี้ และตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมากขึ้น